

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **M. F. i F. M.** oskarżonych o popełnienie przestępstwa z art. 178b k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 3 grudnia 2024 r.
wniosku obrońcy oskarżonych o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego
Oktawiana Nawrota od udziału w sprawie V KB 1/24,

postanowił:

uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Oktawiana Nawrota od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. V KB 1/24.

UZASADNIENIE

Prokurator Generalny wniósł kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt V Kz 477/21, utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 4 marca 2021 r., sygn. akt II K 98/20 o umorzeniu postępowania karnego przeciwko M. F. i F. M. o czyn z art. 178b k.k. Kasacja została zarejestrowana w repertorium pod sygn. V KK 182/22 i zgodnie z kolejnością wpływu, zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 19 kwietnia 2022 r. sprawę przydzielono SSN Markowi Motukowi (k. 30). Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału V z dnia 9 września 2022 r. został wyznaczony skład orzekający: SSN M. Motuk (przewodniczący), SSN M. Bednarek, SSN A. Bojańczyk (k. 31). Postanowieniem z dnia 20 października 2022 r., sygn. KRI 56, Sąd Najwyższy

wyłączył SSN Małgorzatę Bednarek, na jej wniosek, od udziału w rozpoznawanej sprawie (k. 34, 54). Na podstawie zarządzenia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 11 września 2023 r. sprawę o sygn. V KK 182/22 przydzielono SSN Annie Dziergawce (k. 99). Zarządzeniem z dnia 12 grudnia 2023 r. Przewodniczący Wydziału V wyznaczył w sprawie skład orzekający: SSN Paweł Kołodziejski (przewodniczący), SSN Anna Dziergawka, SSN Adam Roch oraz termin rozprawy na dzień 6 marca 2024 r. (k. 112).

Obrońca oskarżonych pismami z dnia 12 stycznia 2024 r. wniosła o zbadanie przez SSN Adama Rocha oraz SSN Pawła Kołodziejskiego wymogów niezawisłości i bezstronności (k. 127-142, 143-157). Sprawa dot. SSN Adama Rocha została zarejestrowana w repertorium Izby Karnej pod sygn. akt V KB 1/24, a do jej rozpoznania został wylosowany w dniu 7 lutego 2024 r. następujący skład orzekający: SSN Piotr Mirek (przewodniczący), SSN Grzegorz Pastuszko (sprawozdawca), SSN Monika Koba, SSN Grzegorz Misiurek i SSN Ryszard Witkowski oraz zastępcy członków: SSN Kamil Zaradkiewicz i SSN Tomasz Artymiuk (k. 90 akt V KB 1/24).

Po rozpoznaniu wniosku obrońcy oskarżonych z dnia 11 kwietnia 2024 r., Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 27 maja 2024 r., sygn. V KB 1/24, KRI 432, wyłączył Ryszarda Witkowskiego, Grzegorza Pastuszko i Kamila Zaradkiewicza od udziału w sprawie (k. 99-108, 114). Skład sędziowski w drodze losowania został w dniu 12 czerwca 2024 r. uzupełniony o SSN Oktawiana Nawrota, który został sędzią sprawozdawcą oraz o zastępców członków: SSN Kazimierza Klugiewicza i SSN Marcina Krajewskiego (k. 118).

Pismem z dnia 11 lipca 2024 r. obrońca oskarżonych wniósł o wyłączenie SSN Oktawiana Nawrota od rozpoznawania sprawy V KB 1/24 (k. 128-132). Uzasadniając wniosek obrońca wskazał, że w świetle orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego zachodzą wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sądu z udziałem tego sędziego, a ponadto orzekanie przez niego w przedmiotowej sprawie naruszałoby zasadę *nemo est iudex in causa sua*. Wniosek ten w Izbie Karnej został zarejestrowany pod sygn. KRI 526 i przydzielony do rozpoznania SSN Igorowi Zgolińskiemu (k. 134). Po rozpoznaniu wniosku obrońcy z 30 sierpnia 2024

r., Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 17 października 2024 r., sygn. V KB 1/24, KRI 574, wyłączył SSN Igora Zgolińskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy V KB 1/24 (k. 138-146, 150-152).

Sprawa o wyłączenie SSN Oktawiana Nawrota od udziału w rozpoznaniu sprawy V KB 1/24, została następnie przydzielona do rozpoznania SSN Barbarze Skoczkwskiej i otrzymała sygn. KRI 526 (k. 155).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy oskarżonych, oparty o przepis art. 41 § 1 k.p.k., zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z tym przepisem sędzia podlega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Pojęcie „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 i 41 § 1 k.p.k., odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej (zob. uchwała SN z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt I KZP 22/22). Okolicznością mogąca wywołać wątpliwość co do bezstronności w sprawie może być m.in. tryb powołania sędziego Sądu Najwyższego na urząd (zob. np. postanowienie SN z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II KK 206/21). Sąd Najwyższy ma zatem obowiązek wyłączyć sędziego także wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszych uchybień, a więc do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, co mogłoby skutkować m.in. odpowiedzialnością odszkodowawczą państwa (zob. np. postanowienie SN z dnia 11 kwietnia 2023 r., sygn. akt II KK 57/23 [KRI 155]).

Złożony przez obrońcę wniosek opiera się na okolicznościach związanych z powołaniem Oktawiana Nawrota na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). Sam fakt brania udziału w orzekaniu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady

Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; uchwała Sądu Najwyższego w składzie połączonych 3 Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20). Z dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wynika natomiast, że tego rodzaju wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce).

Nieuwzględnienie tego wniosku doprowadziłoby nadto do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*. Przypomnieć należy, że SSN Oktawian Nawrot miałby rozpoznawać wniosek o zbadanie spełnienia przez SSN Adama Roch wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie V KK 182/22. Obaj zostali natomiast powołani do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego przez Prezydenta RP na wniosek KRS, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc pozostają w tej samej sytuacji faktycznej oraz prawnej i w stosunku do SSN Oktawiana Nawrota aktualizują się te same zastrzeżenia, na które wskazuje obrońca oskarżonych we wniosku z dnia 12 stycznia 2024 r. złożonym w trybie art. 29 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]

